

Συμβούλιο
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Βρυξέλλες, 14 Δεκεμβρίου 2017
(OR. en)

15785/17

RECH 420
COMPET 874
ATO 54
IND 379
MI 963
EDUC 455
TELECOM 366
ENER 515
ENV 1071
REGIO 126
AGRI 706
TRANS 562
SAN 464
ESPACE 65

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Για τον Γενικό Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ο κ. Jordi AYET PUIGARNAU, Διευθυντής
Ημερομηνία Παραλαβής:	13 Δεκεμβρίου 2017
Αποδέκτης:	κ. Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	COM(2017) 762 final
Θέμα:	ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ Ετήσια έκθεση σχετικά με τις δραστηριότητες έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και με την παρακολούθηση του προγράμματος-πλαισίου «Ορίζων 2020» το 2016

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - COM(2017) 762 final.

συνημμ.: COM(2017) 762 final

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 13.12.2017
COM(2017) 762 final

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

**Ετήσια έκθεση σχετικά με τις δραστηριότητες έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης της
Ευρωπαϊκής Ένωσης και με την παρακολούθηση του προγράμματος-πλαισίου «Ορίζων
2020» το 2016**

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Ετήσια έκθεση σχετικά με τις δραστηριότητες έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και με την παρακολούθηση του προγράμματος-πλαισίου «Ορίζων 2020» το 2016

1. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΕΤΗΣΙΑΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΤΑ

Η ετήσια έκθεση σχετικά με τις δραστηριότητες έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), καθώς και σχετικά με τη διάδοση των αποτελεσμάτων, συντάσσεται κατ' εφαρμογήν του άρθρου 190 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ). Σκοπός της παρούσας έκθεσης είναι να παράσχει συνοπτική και μη εξαντλητική επισκόπηση των κύριων μέτρων που ελήφθησαν κατά το έτος αναφοράς.

Κατόπιν αιτήματος που απηύθυνε το Συμβούλιο προς την Επιτροπή στις 30 Μαΐου 2017 για τον εξορθολογισμό της στρατηγικής της όσον αφορά την υποβολή εκθέσεων, η παρούσα έκθεση περιλαμβάνει ετήσια δεδομένα παρακολούθησης του προγράμματος-πλαισίου «Ορίζων 2020» όσον αφορά τις προσκλήσεις υποβολής προτάσεων του προγράμματος-πλαισίου «Ορίζων 2020» που ολοκληρώθηκαν το 2016. Από τις 9 Νοεμβρίου 2017, επιπλέον λεπτομερή δεδομένα παρακολούθησης για το πρόγραμμα-πλαίσιο «Ορίζων 2020» δημοσιεύονται στον ιστοχώρο του προγράμματος-πλαισίου «Ορίζων 2020»¹.

2. ΤΟ ΕΥΡΥΤΕΡΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟ 2016

Το 2016 ήταν το δεύτερο έτος εργασιών της Επιτροπής υπό την ηγεσία του Προέδρου Juncker. Στην αρχή της θητείας του, ο Πρόεδρος Juncker ανακοίνωσε ένα νέο ξεκίνημα για την Ευρώπη και παρουσίασε το πρόγραμμα δράσης του για την απασχόληση, την ανάπτυξη, τη δικαιοσύνη και τη δημοκρατική αλλαγή, με έμφαση σε δέκα πολιτικές προτεραιότητες.

Το επενδυτικό σχέδιο της Επιτροπής για την Ευρώπη, με προϋπολογισμό 315 δις. EUR, καθώς και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων (ΕΤΣΕ) απέφεραν περαιτέρω αποτελέσματα. Το Ταμείο ήταν σε πλήρη λειτουργία και χρηματοδότησε επενδύσεις υψηλής ποιότητας για την περαιτέρω τόνωση της ευρωπαϊκής οικονομίας, μεταξύ άλλων και στον τομέα της έρευνας και καινοτομίας (Ε&Κ), καθώς και για τη στήριξη καινοτόμων ΜΜΕ και μικρών εταιρειών μεσαίας κεφαλαιοποίησης.

Στη διάρκεια του έτους, ορισμένες από τις σημαντικότερες πρωτοβουλίες της Επιτροπής, όπως η Ενεργειακή Ένωση, η ψηφιακή ενιαία αγορά, η Ένωση Κεφαλαιαγορών, το ευρωπαϊκό θεματολόγιο για την ασφάλεια και το ευρωπαϊκό πρόγραμμα δράσης για τη μετανάστευση, προχώρησαν σε επόμενα στάδια. Η ΕΕ πρέπει σήμερα περισσότερο από ποτέ να είναι εύστοχη και συνδεδεμένη με τους πολίτες της. Σύμφωνα με τον Πρόεδρο Juncker, απαιτείται ισχυρότερη σύνδεση μεταξύ των πολιτικών, των αποφάσεων και των στρατηγικών.

Σε συνέχεια της διάσκεψης του Παρισιού για το κλίμα (COP21), η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ξεκίνησε την υλοποίηση των δεσμεύσεων της ΕΕ για την ενέργεια και το κλίμα με την έγκριση της φιλόδοξης δέσμης μέτρων «Καθαρή ενέργεια για όλους τους Ευρωπαίους», συμπεριλαμβανομένης της έκδοσης ανακοίνωσης σχετικά με την «Επιτάχυνση της

¹ <http://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/projectresults/index.html>.

καινοτομίας στον τομέα της καθαρής ενέργειας». Σε αυτή την ανακοίνωση περιγράφονται μέτρα πολιτικής μεγάλης εμβέλειας που αποσκοπούν στην επιτάχυνση της μετάβασης της Ευρώπης προς μια ανταγωνιστική οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών μέσω της τόνωσης των επενδύσεων στην έρευνα και την καινοτομία (E&K) στον τομέα της καθαρής ενέργειας και της κινητοποίησης παραγόντων σε όλα τα επίπεδα για τη διευκόλυνση της υιοθέτησης καινοτόμων τεχνολογιών και υπηρεσιών καθαρής ενέργειας. Η Επιτροπή προσχώρησε επίσης, εξ ονόματος ολόκληρης της ΕΕ, στην «αποστολή καινοτομίας», η οποία δρομολογήθηκε στην COP21 και αποτελεί διεθνή πρωτοβουλία που επιδιώκει την επιτάχυνση της δημόσιας και ιδιωτικής καινοτομίας και δαπάνης στον τομέα της καθαρής ενέργειας για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

3. ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Κατά τη διάρκεια του εν λόγω έτους αναφοράς, αναπτύχθηκαν περαιτέρω οι στρατηγικές προτεραιότητες για «ανοικτή καινοτομία, ανοικτή επιστήμη και άνοιγμα στον κόσμο», όπως έχουν τεθεί από τον Επίτροπο που είναι αρμόδιος για την έρευνα, την επιστήμη και την καινοτομία, κ. Carlos Moedas.

Μία από τις βασικές συνιστώσες της «ανοικτής επιστήμης» είναι η δημιουργία του Ευρωπαϊκού Υπολογιστικού Νέφους για την Επιστήμη. Το 2016, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δρομολόγησε διάφορες συνιστώσες της πρωτοβουλίας αυτής με σκοπό την αξιοποίηση της επανάστασης των δεδομένων. Το υπολογιστικό νέφος για την επιστήμη θα παράσχει στην επιστήμη, στη βιομηχανία και στις δημόσιες αρχές της Ευρώπης ψηφιακή υποδομή παγκόσμιου κύρους, η οποία θέτει στη διάθεση κάθε επιστήμονα και μηχανικού στην Ευρωπαϊκή Ένωση την πλέον σύγχρονη υπολογιστική ικανότητα και ικανότητα αποθήκευσης δεδομένων.

Κατά τη διάρκεια του 2016, η ομάδα επιστημονικών συμβούλων υψηλού επιπέδου του Μηχανισμού Επιστημονικών Συμβούλων εξέδωσε την επιστημονική της γνωμοδότηση με τίτλο «Closing the gap between light-duty vehicle real-world CO2 emissions and laboratory testing» (Γεφύρωση του χάσματος μεταξύ των πραγματικών εκπομπών CO2 των ελαφρών οχημάτων και των εργαστηριακών δοκιμών)· σημείωσε σημαντική πρόοδο στην κατάρτιση επιστημονικής γνωμοδότησης με τίτλο «Cybersecurity in the European Digital Single Market» (Κυβερνοασφάλεια στην ευρωπαϊκή ψηφιακή ενιαία αγορά)· καθώς και στην κατάρτιση επεξηγηματικού σημειώματος με τίτλο «New techniques in Agricultural Biotechnology» (Νέες τεχνικές στον τομέα της γεωργικής βιοτεχνολογίας)· η ομάδα ξεκίνησε επίσης να εργάζεται για την κατάρτιση επιστημονικής γνωμοδότησης με τίτλο «Food from the Oceans» (Είδη διατροφής από τους ωκεανούς). Κατά τη διάρκεια του 2016, η ομάδα υψηλού επιπέδου ανέπτυξε ολοένα και στενότερη συνεργασία με τη νεοσυσταθείσα κοινοπραξία «Science Advice for Policy by European Academies» (SAPEA, Επιστημονικές συμβουλές πολιτικής από τις ευρωπαϊκές ακαδημίες – χρηματοδοτούμενη μέσω του προγράμματος-πλαισίου «Ορίζων 2020»), στο πλαίσιο της οποίας συγκεντρώνονται οι εξαιρετικές γνώσεις και η εμπειρογνωσία επιστημόνων προερχόμενων από περισσότερες από 100 ακαδημίες και επιστημονικούς συλλόγους από 40 και πλέον χώρες σε ολόκληρη την Ευρώπη.

Προκειμένου να αυξηθεί η ικανότητα της Ευρώπης να παράγει και να αναπτύσσει καινοτομίες αιχμής που δημιουργούν νέες αγορές, προκηρύχθηκε πρόσκληση υποβολής ιδεών σχετικά με την ενδεχόμενη σύσταση Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Καινοτομίας, η οποία διήρκεσε από τις 16 Φεβρουαρίου έως τις 29 Απριλίου 2016. Η Επιτροπή εξέδωσε επίσης ειδική ανακοίνωση για τη σύσταση ομάδας υψηλού επιπέδου αποτελούμενης από φορείς καινοτομίας, η οποία θα παράσχει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή συμβουλές εμπειρογνομόνων όσον αφορά τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Καινοτομίας

(EIC), με σκοπό την ενίσχυση της ικανότητας της ΕΕ στον τομέα της καινοτομίας αιχμής που δημιουργεί νέες αγορές. Σε συνέχεια της ανακοίνωσης, συγκροτήθηκε ομάδα 15 μελών, τα οποία επιλέχθηκαν από το σύνολο των 500 περίπου εισηγήσεων που υποβλήθηκαν· η ομάδα ξεκίνησε τις εργασίες της την 1η Ιανουαρίου 2017. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Καινοτομίας αποτελεί καίριας σημασίας μέτρο στην πρωτοβουλία για τις νεοφυείς και τις αναπτυσσόμενες νέες επιχειρήσεις που δρομολόγησε η Επιτροπή με σκοπό να παράσχει στους πολυάριθμους καινοτόμους επιχειρηματίες της Ευρώπης κάθε δυνατότητα να εξελιχθούν σε κορυφαίες εταιρείες σε παγκόσμιο επίπεδο. Τα πιλοτικά μέτρα που εφαρμόζονται στο πλαίσιο του προγράμματος-πλαίσιου «Ορίζων 2020» αναπτύχθηκαν ήδη κατά τη διάρκεια του 2016 με τη συμμετοχή εξωτερικών ενδιαφερόμενων φορέων και των σχετικών υπηρεσιών της Επιτροπής.

Το 2016, το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Καινοτομίας και Τεχνολογίας (EIT) συνέστησε νέα κοινότητα γνώσης και καινοτομίας (ΚΓΚ), την «EIT Food», η οποία στηρίζει καινοτόμες και οικονομικά βιώσιμες πρωτοβουλίες που έχουν ως στόχο τον μετασχηματισμό του ευρωπαϊκού συστήματος τροφίμων, την ενίσχυση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών και τη βελτίωση της υγείας παγκοσμίως.

Το 2016 δρομολογήθηκε πιλοτική δράση για την κυκλική οικονομία προκειμένου να βοηθηθούν διάφοροι φορείς καινοτομίας που αντιμετωπίζουν ρυθμιστικά εμπόδια μέσω της σύναψης συμφωνιών με ενδιαφερόμενους φορείς και δημόσιες αρχές². Οι συμφωνίες καινοτομίας δρομολογήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως νέο πιλοτικό πρόγραμμα, το οποίο έχει ως στόχο να βοηθήσει τους φορείς καινοτομίας που προτείνουν ελπιδοφόρες λύσεις σε περιβαλλοντικά ζητήματα να αντιμετωπίσουν τις ρυθμιστικές προκλήσεις που εμποδίζουν τη μεταφορά των ιδεών τους στην αγορά.

Τον Φεβρουάριο του 2016, η Επιτροπή δρομολόγησε δημόσια διαβούλευση σχετικά με νέα πρωτοβουλία Ε&Κ για βιώσιμη παραγωγή τροφίμων και βελτιωμένη διαχείριση των υδάτων στην περιοχή της Μεσογείου· πρόκειται για την εταιρική σχέση στους τομείς της έρευνας και της καινοτομίας στην περιοχή της Μεσογείου, η οποία θα ονομάζεται PRIMA. Τον Οκτώβριο του 2016, η Επιτροπή εξέδωσε τη νομοθετική πρόταση για την πρωτοβουλία PRIMA βάσει του άρθρου 185 της Συνθήκης (ΣΛΕΕ), η οποία εγκρίθηκε από τον νομοθέτη το 2017. Πρόκειται για σημαντικό ορόσημο, μεταξύ άλλων και λόγω των πρόσφατων γεγονότων σε αυτή τη γειτονική περιοχή της ΕΕ.

Τον Ιούνιο του 2016, η Επιτροπή προσχώρησε, για λογαριασμό της ΕΕ, στην παγκόσμια πρωτοβουλία «αποστολή καινοτομίας» που δρομολογήθηκε στο πλαίσιο της διάσκεψης COP21. Η πρωτοβουλία αυτή συνενώνει τις μεγάλες οικονομίες του κόσμου με σκοπό την εντατικοποίηση του συντονισμού των έργων Ε&Κ στον τομέα των τεχνολογιών καθαρής ενέργειας. Όλα τα μέλη δεσμεύτηκαν να διπλασιάσουν τις κρατικές επενδύσεις σε Ε&Κ στον τομέα της καθαρής ενέργειας εντός των επόμενων πέντε ετών. Τον Νοέμβριο του 2016, στο περιθώριο της διάσκεψης του σχεδίου ΣΕΤ στην Μπρατισλάβα εκδόθηκε η έκθεση προόδου για το 2016³ του στρατηγικού σχεδίου ενεργειακών τεχνολογιών (σχέδιο ΣΕΤ). Στην έκθεση παρουσιάστηκαν οι στόχοι για τις βασικές τεχνολογίες που δημιουργούνται σε συνεργασία με όλα τα κράτη μέλη και τις άλλες χώρες εκτός ΕΕ που συμμετέχουν στο σχέδιο ΣΕΤ, καθώς και με την κοινότητα ενδιαφερόμενων φορέων Ε&Κ, και οι οποίες υιοθετούνται από τα κράτη μέλη και τις εν λόγω χώρες. Οι στόχοι εστιάζουν στη μείωση του κόστους και στη βελτίωση των επιδόσεων βασικών τεχνολογιών χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών. Τα επόμενα βήματα συνίστανται στην κατάρτιση σχεδίων

²http://ec.europa.eu/priorities/jobs-growth-investment/circular-economy/docs/communication-action-plan-forcircular-economy_en.pdf.

³ https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/set-plan_progress_2016.pdf

υλοποίησης για τους αντίστοιχους τεχνολογικούς τομείς, στα οποία θα προσδιορίζονται συγκεκριμένες δραστηριότητες / συγκεκριμένα έργα που θα συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων και που θα προωθηθούν από τους ενδιαφερόμενους φορείς του σχεδίου ΣΕΤ, τα οποία θα εκπονηθούν εντός του 2017.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συνέχισε την πρωτοβουλία της με την ονομασία «Science4Refugees» (επιστήμη για τους πρόσφυγες) για επιστήμονες και ερευνητές που αιτούνται άσυλο ή έχουν το καθεστώς του πρόσφυγα· η πρωτοβουλία συνίσταται σε μια διαδικασία συνταιριάζματος μεταξύ προσφύγων και αιτούντων άσυλο με επιστημονικό υπόβαθρο και επιστημονικών ιδρυμάτων που αυτοβούλως δηλώνουν ότι υποδέχονται πρόσφυγες.

Το 2016, ένας ακόμη δικαιούχος επιχορήγησης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Έρευνας (ΕΣΕ) έλαβε βραβείο Νόμπελ. Στον καθηγητή Ben Ferringa από το πανεπιστήμιο του Groningen στις Κάτω Χώρες απονεμήθηκε το βραβείο Νόμπελ Χημείας για το 2016, από κοινού με τους Sir J. Fraser Stoddart και Jean-Pierre Sauvage, οι οποίοι επόπτευαν δύο ατομικές υποτροφίες MSCA (στο πλαίσιο των δράσεων Marie Skłodowska Curie) «για τον σχεδιασμό και τη σύνθεση μοριακών συσκευών». Ο καθηγητής Ferringa έλαβε την πρώτη του επιχορήγηση προηγμένης έρευνας του ΕΣΕ το 2008 και τη δεύτερη το 2015 προκειμένου να υπερβεί τα σύνορα στον τομέα των μοριακών κινητήρων. Είναι ο έκτος δικαιούχος επιχορήγησης του ΕΣΕ στον οποίο απονέμεται βραβείο Νόμπελ. Στο παρελθόν ήταν επίσης ένας από τους επιστήμονες που διατέλεσαν επικεφαλής έργου MSCA-COFUND. Επιπλέον, 7 δικαιούχοι επιχορήγησης ήταν ήδη κάτοχοι βραβείου Νόμπελ όταν έλαβαν την επιχορήγηση του ΕΣΕ, με αποτέλεσμα ο συνολικός αριθμός βραβευθέντων με Νόμπελ που έχουν λάβει χρηματοδότηση από το ΕΣΕ από την έναρξη της λειτουργίας του, πριν από 10 έτη, να ανέρχεται σε 13.

Τον Οκτώβριο του 2016, η Επιτροπή πρότεινε μια νέα διαστημική στρατηγική για την Ευρώπη. Η πρωτοβουλία αυτή συγκαταλεγόταν στις 10 βασικές πρωτοβουλίες της προσφάτως συσταθείσας Επιτροπής. Η στρατηγική αυτή θα είναι στενά συνδεδεμένη με το πρόγραμμα-πλαίσιο «Ορίζων 2020» μέσω διαφόρων προσκλήσεων υποβολής προτάσεων.

Το 2016, στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για τον συντονισμό της οικονομικής πολιτικής, εκδόθηκε δέσμη ειδικών ανά χώρα συστάσεων⁴⁴ σε θέματα Ε&Κ. Η ERAC (Επιτροπή Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας και Καινοτομίας), το SFIC (Στρατηγικό φόρουμ για τη διεθνή επιστημονική και τεχνολογική συνεργασία) και η GPC (η ομάδα υψηλού επιπέδου για τον κοινό προγραμματισμό) κατάρτισαν τις θέσεις τους σχετικά με την ενδιάμεση αξιολόγηση του προγράμματος-πλαισίου «Ορίζων 2020» και σχετικά με το επόμενο πρόγραμμα-πλαίσιο Ε&Κ.

Ο μηχανισμός υποστήριξης πολιτικής (ΜΥΠ) του προγράμματος-πλαισίου «Ορίζων 2020», ο οποίος δρομολογήθηκε τον Μάρτιο του 2015, συνέχισε με επιτυχία την πορεία του ως νέο μέσο που παρέχει στα κράτη μέλη και στις χώρες που είναι συνδεδεμένες με το πρόγραμμα-πλαίσιο «Ορίζων 2020» πρακτική στήριξη για τον σχεδιασμό, την υλοποίηση και την αξιολόγηση των μεταρρυθμίσεων που βελτιώνουν την ποιότητα των οικείων επενδύσεων στην Ε&Κ. Τέλος, πραγματοποιήθηκαν εργασίες για την ενίσχυση των μεθόδων αξιολόγησης όσον αφορά τη μέτρηση του αντίκτυπου των επενδύσεων στην Ε&Κ, ιδίως ενόψει του νέου προγράμματος-πλαισίου Ε&Κ.

⁴⁴https://ec.europa.eu/info/european-semester/european-semester-timeline/eu-country-specific-recommendations/2016-european_el

4. ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ-ΠΛΑΙΣΙΟΥ «ΟΡΙΖΩΝ 2020»

Μέσω του δεύτερου διετούς προγράμματος εργασιών του, που καλύπτει τα έτη 2016-2017, το πρόγραμμα-πλαίσιο «Ορίζων 2020» εναρμονίζεται με το θεματολόγιο πολιτικής της Επιτροπής και ειδικότερα με προτεραιότητες όπως η ψηφιακή ενιαία αγορά, η Ενεργειακή Ένωση, η κυκλική οικονομία και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων (ΕΤΣΕ). Κατά τη διάρκεια του έτους προκηρύχθηκαν προσκλήσεις υποβολής προτάσεων αξίας 7,7 δισ. EUR.

Το δεύτερο στάδιο απλούστευσης του προγράμματος-πλαισίου «Ορίζων 2020» υλοποιήθηκε το 2016, συμπεριλαμβανομένης της προετοιμασίας για την πιλοτική δράση χορήγησης «κατ' αποκοπήν ποσών». Στο πλαίσιο της πιλοτικής δράσης θα τεθεί υπό δοκιμή η χρηματοδότηση με τη χορήγηση κατ' αποκοπήν ποσών σε μεγάλα συνεργατικά έργα στο πλαίσιο του προγράμματος εργασιών του προγράμματος-πλαισίου «Ορίζων 2020» για την περίοδο 2018-2020, με σκοπό την άντληση διδαγμάτων για το 9ο πρόγραμμα-πλαίσιο.

Η άλλη σημαντική προτεραιότητα από άποψη υλοποίησης κατά το 2016 ήταν η άσκηση στρατηγικού προγραμματισμού για την κατάρτιση του τελευταίου προγράμματος εργασιών βάσει του προγράμματος-πλαισίου «Ορίζων 2020», το οποίο στην προκειμένη περίπτωση καλύπτει τρία έτη από το 2018 έως το 2020. Στο πλαίσιο της σημαντικής αυτής άσκησης συγκεντρώθηκε ευρύ φάσμα διαφορετικών τύπων πληροφοριών από κάθε είδους ενδιαφερόμενους φορείς και από ανοικτές διαβουλεύσεις, ενώ συγκεντρώθηκαν επίσης οι εργασίες ομάδων εμπειρογνομόνων από όλους τους τομείς της έρευνας και της καινοτομίας, καθώς και της πολιτικής βάσει του προγράμματος-πλαισίου «Ορίζων 2020». Προς υποστήριξη της διαδικασίας αυτής διενεργήθηκαν πολλές μελέτες και αξιολογήσεις της προόδου του προγράμματος μέχρι στιγμής.

Μολονότι τα προγράμματα εργασιών του προγράμματος-πλαισίου «Ορίζων 2020» καλύπτουν το μεγαλύτερο ποσοστό της προς τούτο διαθέσιμης χρηματοδότησης, συμπληρώνονται από επιμέρους προγράμματα εργασιών του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Έρευνας, του προγράμματος έρευνας και εκπαίδευσης της Ευρατόμ (2014-2018) και του Κοινού Κέντρου Ερευνών, καθώς και από το Στρατηγικό Πρόγραμμα Δράσης για την Καινοτομία του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Καινοτομίας και Τεχνολογίας (EIT).

Επιπλέον, το 2016 συνεχίστηκε η προώθηση συνεργειών [όπως οι κοινές επιχειρήσεις CleanSky 2 και ECSEL] με τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ) και οι προπαρασκευαστικές δράσεις όπως η «κλίμακα αριστείας». Στο πλαίσιο αυτό, ο Επίτροπος Carlos Moedas ανακοίνωσε περαιτέρω παράταση της «σφραγίδας αριστείας» στο πλαίσιο του προγράμματος-πλαισίου «Ορίζων 2020». Οι υποψήφιοι κλήθηκαν να προσδιορίσουν τα πεδία έξυπνης εξειδίκευσης της οικείας περιφέρειας ή του οικείου κράτους μέλους της ΕΕ, και να διερευνήσουν τις δυνατότητες συνεργειών με τις αρμόδιες διαχειριστικές αρχές που είναι επιφορτισμένες με τα ΕΔΕΤ στην επικράτειά τους⁵. «Σφραγίδα αριστείας» παρέχεται σε προτάσεις που πληρούν τα κριτήρια αξιολόγησης αλλά δεν χρηματοδοτούνται λόγω δημοσιονομικών περιορισμών στο πλαίσιο του μέσου για τις ΜΜΕ (και πιθανώς άλλων μέσων με αποκλειστικούς δικαιούχους). Η «σφραγίδα αριστείας» δίνει τη δυνατότητα στις χώρες και τις περιφέρειες να αναγνωρίζουν το σήμα ποιότητας που έχει χορηγηθεί σε ελπιδοφόρες προτάσεις που υποβλήθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος-πλαισίου «Ορίζων 2020» και να προωθούν την πρόσβασή τους στις διάφορες πηγές χρηματοδότησης, όπως τα ΕΔΕΤ και άλλα εθνικά ή περιφερειακά επενδυτικά προγράμματα. Η εν λόγω δράση συμπληρώθηκε με εκστρατεία «κινητοποίησης» που απευθυνόταν στις περιφέρειες/χώρες προκειμένου αυτές, στο πλαίσιο υλοποίησης των

⁵ http://ec.europa.eu/regional_policy/indexes/in_your_country_el.cfm

οικείων επιχειρησιακών προγραμμάτων των ΕΔΕΤ, να συμπεριλάβουν συστήματα χρηματοδότησης συμβατά με το μέσο για τις ΜΜΕ.

4.1 Κυριότερα δεδομένα παρακολούθησης – Το πρόγραμμα-πλαίσιο «Ορίζων 2020» τρία χρόνια μετά

Έως το τέλος του 2016, είχαν ολοκληρωθεί 329 προσκλήσεις υποβολής προτάσεων του προγράμματος-πλαισίου «Ορίζων 2020» και είχαν υποβληθεί 115 235 επιλέξιμες προτάσεις, για τις οποίες η αιτούμενη χρηματοδοτική συνεισφορά από την ΕΕ ανερχόταν σε 182,4 δισ. EUR. Εξ αυτών, χρηματοδότηση έλαβαν μόνον 14 549 προτάσεις, και το συνολικό ποσοστό επιτυχίας των επιλέξιμων ολοκληρωμένων προτάσεων που υποβλήθηκαν τα τρία πρώτα έτη ανήλθε σε 12,6 %. Έως την 1η Σεπτεμβρίου 2017, είχαν υπογραφεί συνολικά 13 903 συμφωνίες επιχορήγησης, για τις οποίες το δημοσιονομικό κονδύλι χρηματοδότησης από την ΕΕ ανήλθε σε 24,8 δισ. EUR. Μόνο το 2016 υπογράφηκαν συνολικά 4 594 συμφωνίες επιχορήγησης με χρηματοδοτική συνεισφορά της ΕΕ ύψους 8,3 δισ. EUR⁶.

Κατά τη διάρκεια των τριών ετών παρελήφθησαν συνολικά 399 927 επιλέξιμες αιτήσεις. Το 2016, ο αριθμός των αιτήσεων που επελέγησαν και η χρηματική συνεισφορά που χορηγήθηκε σε αυτές αυξήθηκε σημαντικά (κατά 23,8 % και 17,1 %, αντιστοίχως, σε σύγκριση με το 2015). Από τον χρόνο έναρξης του προγράμματος-πλαισίου «Ορίζων 2020», το 38,4 % του συνόλου των αιτήσεων έχει υποβληθεί από πανεπιστήμια, το 36,1 % από τον ιδιωτικό τομέα και το 18,2 % από ερευνητικούς οργανισμούς. Παρότι οι δημόσιοι φορείς παρουσιάζουν το χαμηλότερο ποσοστό υποβολής αιτήσεων (3,5 %), το ποσοστό επιτυχίας τους είναι το υψηλότερο.

Το 2016, η Γερμανία παρουσιάζει το υψηλότερο ποσοστό **συμμετοχών** σε υπογεγραμμένες επιχορηγήσεις ανά κράτος μέλος της ΕΕ, ακολουθούμενη από το Ηνωμένο Βασίλειο και την Ισπανία. Σε δώδεκα κράτη μέλη της ΕΕ παρατηρήθηκε αύξηση της συμμετοχής, ενώ τα μεγαλύτερα ποσοστά αύξησης σημειώθηκαν στη Σουηδία και στην Ισπανία. Τα κράτη μέλη έλαβαν συνολικά το 92,8 % της χρηματοδότησης κατά τα πρώτα τρία έτη εφαρμογής του προγράμματος-πλαισίου «Ορίζων 2020». Το υπόλοιπο ποσό της χρηματοδότησης διοχετεύθηκε σε συνδεδεμένες⁷ και τρίτες χώρες.

Το ποσοστό συμμετοχών τρίτων χωρών σε υπογεγραμμένες επιχορηγήσεις ανήλθε σε 1,94 % κατά τη διάρκεια των τριών ετών, καθώς υπογράφηκαν συμφωνίες επιχορήγησης με συμμετέχοντες από 94 διαφορετικές χώρες. Το μερίδιο των πέντε συμμετεχουσών χωρών με τα μεγαλύτερα ποσοστά συμμετοχής (ΗΠΑ, Κίνα, Νότια Αφρική, Καναδάς και Βραζιλία) αντιστοιχεί σε ποσοστό άνω του 40 % της συνολικής συμμετοχής τρίτων χωρών.

Τα πανεπιστήμια εξακολουθούν να κατέχουν την πρώτη θέση όσον αφορά τη ληφθείσα χρηματοδότηση, παρότι ο ιδιωτικός τομέας σχεδόν υπερέβη τα ποσοστά των πανεπιστημίων από την άποψη της συμμετοχής.

Το μερίδιο της συμμετοχής του ιδιωτικού τομέα στις προσκλήσεις από την έναρξη του προγράμματος και έως το τέλος του έτους αναφοράς ανέρχεται σε 32,8 %. Όσον αφορά τους άξονες 2 και 3, με εξαίρεση την «Πρόσβαση σε κεφάλαια κινδύνου», το 63,9 % του

⁶ Σε αυτό το σύνολο δεδομένων περιλαμβάνονται προσκλήσεις υποβολής προτάσεων που ολοκληρώθηκαν στις 31 Δεκεμβρίου 2016 και, συνεπώς, δεν περιλαμβάνονται προσκλήσεις που προκηρύχθηκαν μεν το 2016 αλλά ολοκληρώθηκαν το 2017, οι οποίες θα ενταχθούν στο πεδίο της επόμενης ετήσιας έκθεσης παρακολούθησης του προγράμματος-πλαισίου «Ορίζων 2020».

⁷ Οι χώρες που είναι συνδεδεμένες με το πρόγραμμα-πλαίσιο «Ορίζων 2020» είναι οι εξής: Αλβανία, Αρμενία, Βοσνία-Ερζεγοβίνη, Νήσοι Φερόε, πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, Γεωργία, Ισλανδία, Ισραήλ, Δημοκρατία της Μολδαβίας, Μαυροβούνιο, Νορβηγία, Σερβία, Ελβετία, Τυνησία, Τουρκία και Ουκρανία.

συνόλου των δικαιούχων στις συμφωνίες επιχορήγησης που έχουν υπογραφεί προέρχεται από τον ιδιωτικό τομέα.

Τόσο δημόσιοι φορείς όσο και άλλες οντότητες αύξησαν το μερίδιο συμμετοχής και τη χρηματοδοτική συνεισφορά τους.

Κατά τη διάρκεια των τριών ετών, υποβλήθηκαν σχεδόν 35 000 αιτήσεις για το **μέσο για τις ΜΜΕ**, αριθμός που αυξανόταν κάθε έτος (9 061 το 2014, 12 713 το 2015 και 13 186 το 2016). Το μέσο ποσοστό επιτυχίας των ολοκληρωμένων προτάσεων που υποβλήθηκαν στο πλαίσιο του μέσου για τις ΜΜΕ κατά τα τρία πρώτα έτη ήταν 7,5 % (9,1 % το 2014, 6,4 % το 2015 και 7,4 % το 2016), το οποίο υπολείπεται του μέσου όρου του 14,8 % που αντιστοιχεί στο σύνολο των αιτήσεων για το πρόγραμμα-πλαίσιο «Ορίζων 2020». Το 2016, το 23,6 % (1,17 δισ. EUR) των συνδυασμένων προϋπολογισμών για την «Υπεροχή στις γενικής εφαρμογής και βιομηχανικές τεχνολογίες» (LEIT) και τις «Κοινωνικές προκλήσεις» διατέθηκε σε ΜΜΕ, υπερβαίνοντας τον δημοσιονομικό στόχο του 20 %.

Σχεδόν το 54 % των συνολικών συμμετεχόντων στο πρόγραμμα-πλαίσιο «Ορίζων 2020» είναι **νεοεισερχόμενοι**, ενώ οι υπόλοιποι συμμετείχαν επίσης στο 7ο ΠΠ. Κατά τα πρώτα τρία έτη του προγράμματος-πλαισίου «Ορίζων 2020», το 73 % των νεοεισερχομένων προερχόταν από τον ιδιωτικό τομέα, ποσοστό που καταδεικνύει την ελκυστικότητα του προγράμματος-πλαισίου «Ορίζων 2020» για τις ιδιωτικές εταιρείες. Από αυτούς, το 48,9 % ήταν ΜΜΕ.

Κατά μέσο όρο, κατά τη διάρκεια των τριών ετών, το 90,5 % του συνόλου των συμφωνιών επιχορήγησης υπογράφηκε εντός του νομοθετικά προβλεπόμενου στόχου (ο οποίος δεν καλύπτει το ΕΣΕ) των οκτώ μηνών, παρουσιάζοντας αύξηση από 90,9 % το 2015 σε 93,7 % το 2016. Κατά τα πρώτα τρία έτη του προγράμματος-πλαισίου «Ορίζων 2020», το μέσο χρονικό διάστημα **έως την έγκριση της επιχορήγησης** ήταν 192,5 ημέρες (208,4 το 2014, που μειώθηκαν σε 189,7 το 2015 και σε 180,9 το 2016).

Επιπλέον, το 2016 συνεχίστηκε η πιλοτική πρωτοβουλία **Επιτάχυνση της Καινοτομίας (FTI)**, με βασικό στόχο την προώθηση της καινοτομίας μέσω της μείωσης του χρόνου που απαιτείται για τη μεταφορά καινοτόμων ιδεών στην αγορά. Επί 1 096 προτάσεων που ελήφθησαν, 48 προτάσεις έλαβαν χρηματοδότηση ύψους άνω των 100,9 εκατ. EUR το 2016, ενώ το 51,7 % των συμμετεχόντων στα έργα ήταν ΜΜΕ.

Κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής οι **εμπειρογνώμονες-αξιολογητές** των επιλέξιμων προτάσεων προέρχονταν από 107 διαφορετικές χώρες⁸. Οι αξιολογητές στην πλειονότητά τους συνδέονταν με πανεπιστήμιο ή ερευνητικό οργανισμό (συνδυαστικό ποσοστό 68 %), ενώ το 17 % αυτών προερχόταν από τον ιδιωτικό τομέα. Από δημόσιους φορείς και άλλες οντότητες προερχόταν περίπου το 15 % των αξιολογητών. Το 71 % προερχόταν από την ΕΕ-15, το 16 % από την ΕΕ-13, το 6 % από τρίτες χώρες και το 6 % από συνδεδεμένες χώρες.

Το 2016, εντάθηκαν οι προσπάθειες για ενίσχυση της διεπιστημονικής διάστασης των προσκλήσεων υποβολής προτάσεων, ενώ δόθηκε ιδιαίτερη προσοχή στην έρευνα στον τομέα των **κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών (ΚΑΕ)**. Το 2016 υπήρχαν 183 θέματα που αφορούσαν τον τομέα των ΚΑΕ. Επιπλέον, ειδικοί του τομέα των ΚΑΕ συμμετείχαν στις αντίστοιχες ομάδες αξιολόγησης· στους ειδικούς και στους συντονιστές δόθηκαν στοχευμένες κατευθυντήριες γραμμές. Επιπροσθέτως, οι ΚΑΕ διαδραμάτισαν καίριο ρόλο στην κοινωνική πρόκληση 6 «Η Ευρώπη σε έναν μεταβαλλόμενο κόσμο -

⁸ Η εκτίμηση πραγματοποιήθηκε με χρήση των διαθέσιμων δεδομένων.

πολυδεκτικές, καινοτόμες και στοχαστικές κοινωνίες», όπου το 94 % των θεμάτων ήταν σχετικά με τις ΚΑΕ.

Οι εργασίες για την καλύτερη ενσωμάτωση της **διάστασης του φύλου** στο πρόγραμμα-πλαίσιο «Ορίζων 2020» και στο πρόγραμμα εργασιών για την περίοδο 2016-2017 προχώρησαν, ενώ η προβολή της προβληματικής του φύλου βελτιώθηκε περαιτέρω. Στην ισότητα των φύλων διατίθεται πλέον χωριστή σελίδα στον ιστότοπο του προγράμματος-πλαισίου «Ορίζων 2020»⁹, ενώ έχουν καταβληθεί περισσότερες προσπάθειες ώστε να διασφαλίζεται η συνεκτίμηση της διάστασης του φύλου. Επιπλέον, το ποσοστό των συμβάσεων που υπογράφηκαν με γυναίκες εμπειρογνώμονες οι οποίες συμμετείχαν στις ομάδες αξιολόγησης για το πρόγραμμα-πλαίσιο «Ορίζων 2020» ανήλθε σε 41 %, σημειώνοντας αύξηση από το αντίστοιχο ποσοστό του προηγούμενου έτους που ήταν 37 %.

Η παρακολούθηση των δαπανών για τη **δράση για το κλίμα και τη βιώσιμη ανάπτυξη** καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος-πλαισίου «Ορίζων 2020» με βάση τους αντίστοιχους στόχους δαπανών 35 % και 60 % που προβλέπονται στον κανονισμό για το πρόγραμμα «Ορίζων 2020» είναι συνεχής. Από τα αριθμητικά στοιχεία για το 2016 προκύπτει ότι οι προσπάθειες για την επίτευξη του στόχου για βιώσιμη ανάπτυξη βρίσκονται σε σωστή πορεία, ενώ ο στόχος για τη δράση για το κλίμα δεν έχει επιτευχθεί ακόμη. Τα αριθμητικά στοιχεία για τις δαπάνες στο πλαίσιο του προγράμματος-πλαισίου «Ορίζων 2020» που προέκυψαν από την παρακολούθηση για το 2016 (που ανέρχονται σε 8,3 δισ. EUR) αντιστοιχούν σε ποσοστό 28 % για τη δράση για το κλίμα και 65 % για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Παρ' όλα αυτά, σε σύγκριση με τα προηγούμενα έτη, και οι δύο συνεισφορές παρουσιάζουν αύξηση. Απαιτούνται πρόσθετες προσπάθειες από ολόκληρη την Επιτροπή προκειμένου να διασφαλιστεί ότι ο στόχος της ενσωμάτωσης της δράσης για το κλίμα θα επιτευχθεί στο πλαίσιο του προγράμματος-πλαισίου «Ορίζων 2020». Η συνεχής ενσωμάτωση της δράσης για το κλίμα εντός των ΓΔ που είναι αρμόδιες για την εφαρμογή του προγράμματος-πλαισίου «Ορίζων 2020» θα υποστηριχθεί περαιτέρω.

Το **πρόγραμμα Ευρατόμ** συνέχισε να παρέχει στήριξη στον τομέα της πυρηνικής ασφάλειας και της ανάπτυξης πυρηνικής ενέργειας. Στον τομέα της έρευνας σχετικά με τη σχάση, 48 έργα στα οποία συμμετείχαν 1 200 ερευνητές ασχολήθηκαν με τους τρεις βασικούς τομείς: πυρηνική ασφάλεια, διαχείριση αποβλήτων και ακτινοπροστασία. Στον τομέα της έρευνας σχετικά με τη σύντηξη, στο τέλος του 2016 είχε επιτευχθεί το 47 % των στόχων-ορόσημων του προγράμματος που τέθηκαν για την περίοδο 2014-2018, και το πρόγραμμα παρέχει πληροφορίες και δεδομένα καίριας σημασίας για τη μελλοντική λειτουργία του ITER, της πρωτοποριακής αυτής ερευνητικής εγκατάστασης που κατασκευάζεται επί του παρόντος στη Γαλλία.

Όσον αφορά το ζήτημα της **διεύρυνσης της συμμετοχής**, παράλληλα με τον μηχανισμό υποστήριξης πολιτικής (ΜΥΠ) και τη «σφραγίδα αριστείας», το 2016 επελέγησαν 10 έργα στο πλαίσιο της δεύτερης φάσης του μέσου συνεργασίας μέσω ομαδικών δράσεων («Teaming»), προκειμένου να συμβάλουν στη βελτίωση των επιδόσεων της έρευνας και στην αύξηση των επενδύσεων σε χώρες με χαμηλότερη κατάταξη όσον αφορά την ερευνητική αριστεία. Η χρηματοδότηση που χορηγήθηκε στα έργα κυμαινόταν από 10 έως 14 εκατ. EUR για το καθένα, και ανήλθε συνολικά σε σχεδόν 140 εκατ. EUR. Το 2016, προκηρύχθηκε επίσης πρόσκληση στο πλαίσιο της πρώτης φάσης του μέσου συνεργασίας Teaming με χρηματοδοτική συνεισφορά από την ΕΕ ύψους 14 εκατ. EUR περίπου, η οποία

⁹ <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/h2020-section/promoting-gender-equality-research-and-innovation>

είχε ως αποτέλεσμα τη χρηματοδότηση 30 έργων. Επιπλέον, εξακολούθησε να παρέχεται στήριξη στην COST (ευρωπαϊκή συνεργασία στην επιστήμη και την τεχνολογία).

Η διεθνής συμμετοχή στο πρόγραμμα-πλαίσιο «Ορίζων 2020» το 2016 παρουσίασε βελτίωση σε σύγκριση με την αρχή του προγράμματος, αλλά εξακολουθεί να υπολείπεται κατά πολύ των επιπέδων του 7ου ΠΠ. Έχουν αναληφθεί διορθωτικές δράσεις για τη βελτίωση της διεθνούς διάστασης του προγράμματος-πλαισίου «Ορίζων 2020». Συγκεκριμένα, ο αριθμός των θεμάτων του προγράμματος εργασιών της περιόδου 2016-2017 που αφορούν ειδικά τη διεθνή συνεργασία αυξήθηκε σε σύγκριση με το πρόγραμμα εργασιών της περιόδου 2014-2015. Επιπλέον, η Επιτροπή συνέχισε να ενθαρρύνει και να συνδράμει τις εκβιομηχανισμένες χώρες και τις αναδυόμενες οικονομίες για τη δημιουργία μηχανισμών χρηματοδότησης της συμμετοχής των ερευνητών τους σε δράσεις του προγράμματος-πλαισίου «Ορίζων 2020» και οι προσπάθειες συνεχίστηκαν το 2016 προκειμένου να διευρυνθεί το πεδίο εφαρμογής τους. Οι δραστηριότητες επικοινωνίας και οι στοχευμένες εκδηλώσεις για σύναψη εταιρικών σχέσεων ενισχύθηκαν, ιδίως μέσω της εκστρατείας «Ορίζων 2020 – Άνοιγμα στον κόσμο». Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε τον Οκτώβριο του 2016 την έκθεση προόδου σχετικά με τη στρατηγική για τη διεθνή συνεργασία της ΕΕ στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας. Η επιστημονική διπλωματία μετατρέπεται σε ολοένα και σημαντικότερο μέρος της στρατηγικής της ΕΕ για διεθνή συνεργασία στον τομέα της Ε&Κ. Για παράδειγμα, στην κοινή ανακοίνωση με τίτλο «Μια ολοκληρωμένη πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Αρκτική», η οποία δημοσιεύθηκε τον Απρίλιο του 2016, τονίζεται ο κεντρικός ρόλος τον οποίο διαδραματίζει ο τομέας της Ε&Κ στην ανάπτυξη διεθνούς συνεργασίας σε θέματα της Αρκτικής. Η ΕΕ κινητοποίησε επίσης σημαντικούς πολιτικούς, οικονομικούς και επιστημονικούς πόρους για να βοηθήσει τους πληθυσμούς που πλήττονται από τον ιό Ζίκα και για να συνδράμει στον περιορισμό, στον έλεγχο, στη θεραπεία των πασχόντων και στην οριστική εξάλειψη του ιού (με συγκεκριμένη πρόσκληση ύψους 30 εκατ. EUR). Στο ποσό αυτό περιλαμβανόταν χρηματοδότηση από τα κράτη μέλη και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Το 2016, η Τυνησία, η Γεωργία και η Αρμενία κατέστησαν συνδεδεμένες χώρες του προγράμματος-πλαισίου «Ορίζων 2020», με αποτέλεσμα ο αριθμός των συνδεδεμένων χωρών να αυξηθεί στις 16.

5. ΚΟΙΝΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΩΝ (JRC)

Το 2016, το JRC συνέχισε να παρέχει επιστημονική υποστήριξη σε βασικές πρωτοβουλίες πολιτικής, όπως η περιφερειακή ανάπτυξη, η ψηφιακή ενιαία αγορά, η ενεργειακή ένωση, η κυκλική οικονομία, η τυποποίηση, η Οικονομική και Νομισματική Ένωση και η μετανάστευση.

Τον Απρίλιο του 2016, ο Επίτροπος Navracsics ενέκρινε νέα στρατηγική για το JRC με ορίζοντα το 2030. Η στρατηγική προετοιμάζει το JRC ώστε να είναι σε θέση να υπηρετήσει καλύτερα τις τρέχουσες και τις μελλοντικές προτεραιότητες της Επιτροπής. Εστιάζει, μεταξύ άλλων, στη διαχείριση γνώσεων και στη συνεργασία με κορυφαίους εταίρους. Το JRC συνέβαλε ενεργά στην εφαρμογή της νέας πολιτικής της Επιτροπής όσον αφορά τη διαχείριση εταιρικών δεδομένων, πληροφοριών και γνώσεων. Το ευρετήριο μοντελοποίησης και σύστημα διαχείρισης γνώσεων (Modelling Inventory and Knowledge Management System) αναβαθμίστηκε από εργαλείο του JRC σε εργαλείο που χρησιμοποιείται από ολόκληρη την Επιτροπή. Τον Οκτώβριο του 2016, ξεκίνησε η λειτουργία ενός συνεργατικού διαδικτυακού χώρου με στόχο την ενίσχυση της συνεργασίας, με χρήση της πλατφόρμας «Connected» των ομάδων των 27 χωρών του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Επιπλέον, τέθηκαν σε λειτουργία νέα κέντρα γνώσεων (για τις μεταναστευτικές και δημογραφικές πολιτικές, καθώς και για τις εδαφικές πολιτικές) και κέντρα ικανοτήτων (σχετικά με σύνθετους δείκτες

και πίνακες αποτελεσμάτων και σχετικά με τη μικροοικονομική αξιολόγηση). Μέσω της συγκέντρωσης εμπειρογνομόνων, ικανοτήτων, εργαλείων, δεξιοτήτων, δεδομένων και γνώσεων, καθώς και μέσω της συνεργασίας με τις ΓΔ σε ολόκληρη την Επιτροπή, τα κέντρα αυτά μπορούν να παρέχουν ειδικά προσαρμοσμένες αξιόπιστες επιστημονικές συμβουλές και γνώσεις, καλύπτοντας αποτελεσματικότερα τις ανάγκες σε επίπεδο πολιτικής.

Μέσω της ανταλλαγής γνώσεων, ικανοτήτων και εγκαταστάσεων με περισσότερους από 1 000 εταίρους ανά τον κόσμο, το JRC διατηρεί υψηλό επίπεδο εμπειρογνομονίας και τροφοδοτεί τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής με τα βέλτιστα επιστημονικά στοιχεία. Το 2016, το JRC σύναψε συμφωνίες με στρατηγικούς οργανισμούς όπως το πανεπιστήμιο της Κεντρικής Ευρώπης (Central European University), το EIT, την Εθνική Ακαδημία Επιστημών της Ουκρανίας, το Υπουργείο Ενέργειας των ΗΠΑ (DoE) και το Γεωλογικό Ινστιτούτο των ΗΠΑ (US Geological Survey). Το JRC ενίσχυσε επίσης τις σχέσεις του με τις αφρικανικές χώρες, κυρίως μέσω μιας εκδήλωσης ανάπτυξης ικανοτήτων που αφορούσε τις προκλήσεις της χάραξης πολιτικής βάσει τεκμηριωμένων στοιχείων. Μεταξύ των άλλων επιτυχημένων εκδηλώσεων που συνδιοργάνωσε το JRC συγκαταλέγονται οι εκδηλώσεις «Science meets regions» (Η επιστήμη συναντά τις περιφέρειες) και «Science meets parliaments» (Η επιστήμη συναντά τα κοινοβούλια) και το 5ο ετήσιο φόρουμ της στρατηγικής της ΕΕ για την περιοχή του Δούναβη καθώς και η υποστήριξη με τη μεταφορά τεχνολογίας στις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων.

6. ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ, ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΔΟΣΗ

Η Επιτροπή υλοποιεί δραστηριότητες μέσω ειδικών προσκλήσεων υποβολής προτάσεων, δράσεων συντονισμού και στήριξης, και δημοσίων συμβάσεων παροχής στοχοθετημένης συνδρομής σε έργα και κοινοπραξίες με σκοπό τη βελτιστοποίηση της αξιοποίησης και της διάδοσης των αποτελεσμάτων, με προϋπολογισμό για το 2016 περίπου 6,6 εκατ. EUR. Μια σύμβαση-πλαίσιο με τίτλο «Common Exploitation Booster» (Κοινές υπηρεσίες υποστήριξης της αξιοποίησης αποτελεσμάτων) (ύψους 1,6 εκατ. EUR) παρέχει στήριξη σε 239 έργα, ενώ 40 υπηρεσίες ολοκληρώθηκαν έως το τέλος του 2016. Για τους εξωτερικούς ενδιαφερόμενους φορείς, το CORDIS, το οποίο είναι το κύριο δημόσιο αποθετήριο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και η πύλη διάδοσης πληροφοριών σχετικά με όλα τα χρηματοδοτούμενα από την ΕΕ ερευνητικά έργα και τα αποτελέσματά τους, έλαβε στήριξη ύψους 5 εκατ. EUR. Το CORDIS επεκτάθηκε και βελτιώθηκε μέσω νέων πρωτοβουλιών. Διατίθενται αξιοποιήσιμα ερευνητικά αποτελέσματα που απευθύνονται σε συγκεκριμένο κοινό, μέσω πακέτων αποτελεσμάτων (Results Packs), ενώ μια νέα ενισχυμένη υπηρεσία για παροχή συνοπτικών αποτελεσμάτων (Results in Brief) παρουσιάζει το αποτέλεσμα και τον αντίκτυπο των έργων στο ευρύτερο κοινό. Τα ανωτέρω συμπληρώνονται από τις συνεχείς προσπάθειες προβολής των επιτυχιών της χρηματοδοτούμενης από την ΕΕ Ε&Κ, με ιδιαίτερη έμφαση στο πρόγραμμα-πλαίσιο «Ορίζων 2020». Δρομολογήθηκε νέα δράση επικοινωνίας με σκοπό να επισημανθεί ο πιο μακροπρόθεσμος αντίκτυπος της συνεχούς στήριξης της ΕΕ στην Ε&Κ σε τομείς καίριας σημασίας.

Βάσει της πολιτικής ανοικτής πρόσβασης του προγράμματος-πλαισίου «Ορίζων 2020», οι δικαιούχοι πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι επιστημονικές δημοσιεύσεις που έχουν υποβληθεί σε αξιολόγηση από ομότιμους και για τις οποίες έχει ληφθεί χρηματοδότηση δυνάμει του προγράμματος-πλαισίου «Ορίζων 2020», κατατίθενται σε αποθετήρια και η πρόσβαση σε αυτές είναι ελεύθερη, δηλαδή περιλαμβάνει δυνατότητα δωρεάν διαδικτυακής πρόσβασης για τους χρήστες. Με βάση τις υπογεγραμμένες συμφωνίες επιχορήγησης, έως το τέλος του 2016, στο πιλοτικό έργο συμμετέχει το 68 % περίπου των έργων σε καίριους τομείς. Ενώ το εν λόγω πιλοτικό έργο αφορά επιλεγμένα πεδία του προγράμματος-πλαισίου «Ορίζων 2020», σημειώθηκε πρόοδος όσον αφορά την περαιτέρω ενίσχυση της ανοικτής πρόσβασης

σε ερευνητικές δημοσιεύσεις και δεδομένα, ώστε η ανοικτή πρόσβαση σε δεδομένα να καταστεί κανόνας γενικής ισχύος στα προγράμματα εργασιών από το 2017 και εξής.

Η σημασία της παρακολούθησης και της αξιολόγησης του κύκλου στρατηγικού προγραμματισμού και πολιτικής ενισχύθηκε σε πλήρη συμμόρφωση με τη δέσμη μέτρων για τη βελτίωση της νομοθεσίας.

7. ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Οι προοπτικές διαμορφώθηκαν τόσο από το γεγονός ότι το πρόγραμμα-πλαίσιο «Ορίζων 2020» πλησιάζει το μέσον της περιόδου υλοποίησής του, συμπεριλαμβανομένης της διαδικασίας ενδιάμεσης αξιολόγησής του, όσο και από τις πρώιμες προσπάθειες να τεθούν τα θεμέλια για το διάδοχο πρόγραμμα-πλαίσιο.

Οι ενδιάμεσες αξιολογήσεις του προγράμματος-πλαισίου «Ορίζων 2020» και του προγράμματος Ευρατόμ ολοκληρώθηκαν το 2017¹⁰. Τα αποτελέσματα των διαδικασιών αυτών τροφοδότησαν με στοιχεία για βελτιώσεις το πρόγραμμα εργασιών για την περίοδο 2018-2020, π.χ. σχετικά με την προσοχή που πρέπει να δοθεί στη βελτίωση των ποσοστών επιτυχίας των αιτούντων.

Τον Σεπτέμβριο του 2016, συστάθηκε ομάδα υψηλού επιπέδου με πρόεδρο τον Pascal Lamy, με αποστολή να διαμορφώσει ένα όραμα για το μέλλον της Ε&Κ της ΕΕ και να καταρτίσει στρατηγικές συστάσεις για τη μεγιστοποίηση του αντίκτυπου των προγραμμάτων Ε&Κ της ΕΕ στο μέλλον. Η εν λόγω ομάδα παρέδωσε την τελική της έκθεση τον Ιούλιο του 2017¹¹. Η έκθεση της ομάδας υψηλού επιπέδου, σε συνδυασμό με τα διδάγματα που αντλούνται από την ενδιάμεση αξιολόγηση του προγράμματος-πλαισίου «Ορίζων 2020», καθώς και με τη συνεχή προορατική άσκηση και με το οικονομικό σκεπτικό για τη δημόσια χρηματοδότηση Ε&Κ και τον αντίκτυπό της θα αποτελέσουν τα δομικά στοιχεία στη βάση των οποίων θα χαραχτεί η πορεία για το διάδοχο πρόγραμμα-πλαίσιο, για το οποίο η Επιτροπή θα υποβάλει πρόταση το 2018.

¹⁰ http://ec.europa.eu/research/evaluations/index_en.cfm?pg=h2020evaluation

¹¹ http://ec.europa.eu/research/evaluations/index_en.cfm?pg=hlg